

NADARJENI
GOSPOD VARG

ALEXANDER McCALL SMITH

Prevedel Jure Potokar

- PETO POGlavJE -

ŠVEDSKO-RUSKA VOJNA

Tega večera se je Ulf v svoje stanovanje vrnil malo pozneje kot običajno. Popoldne se je udeležil urjenja, ki se je po urniku podaljšalo za dobrih štirideset minut, kar je imelo za posledico, da so bili mnogi policisti, ki so sodelovali, ob slovesu razdraženi. Promet se je ob zgodnjem večeru navadno zgostil in mnogi udeleženci tečaja so se zaradi teh dodatnih štiridesetih minut domov vrnili pozno – neprijeten izid, če upoštevamo, da je imel tečaj naslov 'Spopadanje s stresom na delovnem mestu'.

»Prav želim si, da bi nas pustili v miru delati,« se je pritožil Lennart Pålsson. Lennart in Ulf sta bila stara prijatelja, čeprav ju je kariera vodila v različno smer. Če je bil Ulf v sorazmernem mrtvilu občutljivih zločinov, je bil Lennart pri samem vrhu, saj je bil drugi po činu v Oddelku za boj s terorizmom. »Zakaj nam morajo kar naprej svetovati o tem, onem in kaj vem še čem?«

»Najbrž se jim zdi, da morajo kaj narediti,« je rekel Ulf. »Dandanes smo vsi pod pritiskom, da nekaj naredimo. Če nečesa ne narediš, te bodo obtožili, da nič ne delaš.«

Lennart je zavzdihnil. Ulf je imel prav; pritisk je bil neusmiljen. »Pred nekaj dnevi nas je gnjavil neki psiholog. Poznaš tistega z brki? Oglasil se je, da bi nam govoril o posttravmatski stresni motnji. Kar naprej me je spraševal, ali sem v redu. Ta človek nikoli ne odneha.«

»Pa si?«

Lennart je znova zavzdihnil. »Dobro sem.« Strmel je v Ulfa. »Daj no, Ulf, poglej me. Kaj sem videti, kot da je kaj narobe? Sem morda videti ... zaskrbljen? Imam podočnjake? Trzam?«

»Ne preveč. Ampak kdo ve, kaj se dogaja v notranjosti, Lennart?« Nasmehnil se je. Lennart je bil nedvomno videti krepak, toda opomnil se je, da videz lahko vara – seveda lahko. »Pravzaprav, Lennart, kakšen je človekov videz, ni nujno povezano z njegovo notranjostjo. Se spomniš delavnice o predsodkih, ki smo jo imeli?«

Lennart je zmajal z glavo. »Ta je bila prostovoljna. Odločil sem se, da ni zame.«

Ulf se je zasmel. »In s tem pokazal predsodek.«

Lennart je potreboval trenutek, da je dojel poanto. Kislo se je nasmehnil. »Morda.«

»Vendar sočustvujem s tabo,« je rekel Ulf. »Ti psihologi ...«

»Ta tip je obseden,« je nadaljeval Lennart. »Odločil se je, da nas bo pripravil do tega, da priznamo, da imamo nočne more. Častna beseda, kar naprej je gonil svojo. Namigoval je, da mora

biti nekaj narobe z nami, če ne doživimo hude reakcije na to, kar vidimo. Medtem ko je za nas čisto preprosto: imamo delo, ki ga moramo opraviti. Tukaj je trop desperadov, odločenih, da bodo druge ljudi vrgli v zrak, da bi nekaj dokazali. Naša naloga je, da jim to preprečimo. Preprosto. Nobenih težav nimam s tem in sprejemam, da bom pri tem morda priča vznemirljivim stvarim ...«

Ulf je dvignil prst. »Vznemirljivim. Tako je, Lennart. To je bistvo.«

»Potem pa *potencialno* vznemirljivim. Ampak ne nujno za nas. To je naša služba. Enako je z gasilci. Včasih vidijo neprijetne stvari, pa se vrnejo na postajo in so drug drugemu v oporo. Vedo, da je to njihova naloga in morajo jo opraviti. Ne zdi se jim, da bi morali na bolniško po vsaki akciji – dokler ne pride psiholog in jim pove, da bi morali.«

Ulf ni bil čisto prepričan glede tega. Pa vendar je delo opravljal Lennart in bi moral vedeti, kako se počuti. »Vedno obstajajo šibkejši sotrpini,« je blago rekel Ulf. »Nismo vsi enako žilavi, Lennart.«

»Ne,« je rekel Lennart. »Ampak se vse bolj mehčamo, Ulf. Povej komu, da je šibek, pa bo šibek. Če pričakuješ, da bo močan, potem tudi bo.«

Ulf je o tem premišljeval na poti domov, ko je tičal v prometnem zastoju, ki je nastal zaradi prevrnjenega vlačilca s polpriklopnikom. Kartonske škatle so se razletele s prikolice vozila in se odprle, vsebina pa se je raztresla po cesti. Ulfa je za trenutek spreletala groza, ko je med škatlami zagledal telesa,

dokler ni spoznal, da je bil vlačilec naložen z izložbenimi lutkami. Tu in tam so na trebuhu ležali celi modeli, medtem ko so se plastične roke in noge ločile od trupov in ležale na bankini. Nasmehnil se je svoji napaki, vendar se je spraševal, kako bi se počutil, če bi bila telesa prava: oziroma, bolje, kako bi se počutil Lennart.

Prometni policisti so bili že na prizorišču in cesta je bila že napol prevozna. Videl je policista, ki je pobral plastično nogo in jo vrgel v stran, v jarek. Med tem početjem se je smejal, zaradi česar je Ulfa spreletelo nelagodje. Človek bi se moral ob tem zamisliti, ne pa se smejati.

Ko je saaba parkiral na dodeljenem mestu ob svojem stanovanjskem poslopju, se je odločil, da se Lennart moti. Vsi smo šibki, ne glede na to, za kako močne se imamo, in če nas pridejo pregledovat preveč navdušeni psihologi, bi morali biti odprti za njihovo pomoč. Pa vendar je njemu to lahko govoriti, si je dopovedoval: niti najmanj ni bil izpostavljen tveganju posttravmatske stresne motnje, vsaj v Oddelku za občutljive zločine ne, kjer so redko naleteli na nasilje. Seveda so imeli tisti primer, v katerega je bil vpleten Hampus, pritlikavec, ki je svojo žrtev zabodel za kolenom, toda to ni bil njihov običajen primer, rana pa je bila bolj površinska. Res je, da nihče noče, da bi ga zabodli, toda če bi ga že, potem je predel za kolenom eno najmanj travmatičnih mest, kjer bi se to lahko zgodilo.

Najprej je šel do stanovanja sosede, gospe Högfors, da bi prevzel Martina. Gospa Högfors je Martina včasih sama odpeljala

nazaj v Ulfovo stanovanje, tako da je bil doma, ko se je Ulf vrnil z dela, toda ker jo je tokrat posvaril, da bo morda pozen, ga je obdržala pri sebi.

Martin je navdušeno pozdravil Ulfa, lajal in tekal naokoli v vse manjših krogih.

»Nekje sem prebrala, da so psi, kadar lastniki zapustijo hišo, prepričani, da odhajajo za vselej,« je rekla gospa Högfors in veselo opazovala Martina. »Poglejte – presrečen je, ker se je izkazalo, da se je motil.«

Ulf se je sklonil in potrepljal Martina, s čimer ga je poskusil pomiriti. »Čudna bitja, kajne?«

»Nikoli ne bomo vedeli, kaj se jim plete po glavi,« je rekla gospa Högfors. »Očitno je, da veliko razmišljajo, ampak kdo ve, o čem.«

Martin je nehal tekati naokoli in pričakujoče sedel pred Ulfa.

»Prav ta hip sem pristavila lonček kave,« je rekla gospa Högfors. »Ste za skodelico?«

Ulf je pritrtil. Želel se je vrniti v svoje stanovanje in si sezuti čevlje, vendar ni hotel, da bi imela gospa Högfors občutek, da jo izkorišča. Če Martinu čez dan darežljivo namenja cele ure časa, potem ji on lahko nameni vsaj petnajst minut, da z njo popije kavo. Sicer pa je imel rad pogovore z njo, ker so bili docela nepredvidljivi. Gospa Högfors je bila, kar zadeva večino stvari, popolnoma za časom, ker je že pred petnajstimi leti prenehala brati dnevnik in se je Ulfu zdelo, da je nedostopna za večino pomembnih novosti s konca dvajsetega stoletja, kaj šele tistih iz prvih desetletij enaindvajsetega.

Ko sta se zdaj pomikala v njeno dnevno sobo, ji je ušla pripomba, ki je bila presenetljiva celo za njena merila: omenjala je predsednika Nixona, kot da bi še vedno zasedal Belo hišo. Morda je šlo za preprosto napako, je pomislil Ulf, lahko pa bi bil tudi primer globlje kronološke težave – težko je bilo reči.

»Nixon je seveda mrtev,« je mimogrede rekel Ulf.

Zdelo se je, da gospe Högfors to ni zmedlo. »Nekateri od teh ljudi se nikoli zares ne umaknejo.«

»Res je,« je priznal Ulf. »Vendar bi rekel, da smrt nekako ustavi politično dejavnost.«

Gospa Högfors ni razumela nežne ironije. »Nikoli se nisem ogrela zanj,« je razglabljala. »Pa tudi za tistega drugega ne. Veste, koga mislim?«

»Mogoče,« je rekel Ulf.

Gospa Högfors je zmajala z glavo. »Högforsu ...« – pokojnega moža je vedno naslavljala s priimkom – »Högforsu se je večina politikov zdela odvratna. Menil je, da je smešno, da ljudje trdijo, da so sposobni voditi državo, ko pa še niti vokalne trgovine niso vodili. Ti karierni politiki – Högfors jih ni nikoli odobral.«

Ulf se je nasmehnil. »Vem, kaj je vaš ... kaj je Högfors mislil. Mislim, da bi moral človek pridobiti nekaj izkušenj, preden si lahko začne domišljati, da lahko drugim ukazuje, kaj naj delajo.«

Kot je Ulf pričakoval, je bilo to tisto, kar je gospa Högfors hotela slišati. »Točno,« je rekla. »Högfors je pisal natanko o tej zadevi, preden je umrl. Šlo je za nedokončan esej in ni se odločil, kje bi ga hotel objaviti.«

»Je veliko pisal?« je vprašal Ulf.

»O, ja. Žal pa moram reči, da nihče ni hotel objaviti tega, kar je napisal.«

Z izrazom obžalovanja je odmaknila pogled. »Mislim, da je bil pred svojim časom.«

»Prerok ne uživa časti v svoji domovini,« je dodal Ulf.

»Celo knjigo je napisal o švedsko-ruski vojni,« je nadaljevala gospa Högfors. »Veste, zelo sumničav je bil do Rusov.«

»Spominjam se, da ste mi pripovedovali o tem,« je rekel Ulf.

Gospa Högfors je zavzdihnila. »Pa še čisto prav je imel,« je rekla. »Tako ko na Ruse nisi pozoren, povlečejo potezo. Tako delujejo. Zelo pozorno te opazujejo in tisti hip, ko postaneš nepazljiv, povlečejo potezo.«

Ulf je molče pokimal. O Rusih sta se že pogovarjala in teme ni želel načenjati znova. Pa vendar se mu je zdelo, da ima prav – Rusi se *res* tako obnašajo; Rusi *imajo* nekaj za bregom.

Gospa Högfors se je nagnila naprej, da bi povedala nekaj zaupnega. »Nekaj vam povem, gospod Varg,« je rekla in pritajila glas. »Tega nisem mislila omenjati, ker vem, kako je slišati.«

Ulf je čakal.

»Veste, nekateri bi morda rekli – če bi slišali, kar vam nameravam povedati –, da sem samo trapasta starka s čudnimi domislicami. Tako mislijo, veste. Ko dosežeš določeno starost, te ljudje pogledajo in si mislijo: karkoli bo že povedala, bo gotovo neumnost.«

»Oh, ne vem, gospa Högfors. Prepričan sem, da ljudje o vas ne mislijo tako.«

A bila je prepričana. »Ne, ni res, gospod Varg. Ko prideš v bolj zrela leta, si za določene ljudi neviden. Sploh te ne pogledajo. Mislijo si – če sploh pomislijo nate –, mislijo: oh, samo še ena starka. Tako mislijo. Pa te pravzaprav sploh ne *pogledajo*, veste. Gledajo *skozi tebe* in to je drugače.«

Ulf je s kretnjo nakazal svoje nestrinjanje, čeprav se mu je ponovno zdelo, da ima verjetno prav. In da morda z zavračanjem njenega argumenta – četudi z najboljšimi nameni – sam počenja točno to, nad čimer se je pritoževala: ni je poslušal, kar je navsezadnje samo oblika tega, da gledaš skozi nekoga.

Gospa Högfors še ni povedala vsega. »Govorila sem s prijateljico, ki redno hodi v Ameriko, gospod Varg. Hčer ima, ki je poročena z ameriškim zdravnikom – nekakšnim specialistom za ortopedijo. Zelo velike ljudi menda pomanjša ali pa zelo majhne ljudi malo poveča – pozabila sem, kaj.« Zamahnila je z roko, da bi pokazala, da sploh ni pomembno. »Ampak ta moja prijateljica redno hodi na obisk k hčeri na Florido, v kraj, ki se imenuje Boca Raton. Kako smešno ime, pa kaj hočeš. In povedala mi je, da so bili starejši ljudje v Ameriki siti tega, da jih drugi ne opažajo, pa so ustvarili take kraje, kjer morajo biti vsi čez določeno starost. Vsi. In mladim ne dovolijo živeti tam – razen policistom, negovalkam in tako dalje.«

Ulf je pomislil: nobenih najstnikov. Morda pa obstaja razlog za takšne kraje; vendar se je urno popravil. Vse prelahko je gojiti brezsrčne misli, vendar ne smemo pozabiti, da smo bili nekoč vsi najstniki.

»In imajo vse, kar hočejo,« je nadaljevala gospa Högfors, »tudi predavanja o vseh temah pod soncem, pa plese in telovadne vaje, potem ko končajo s plesom. Prav tako pilates – tam čez so vsi na pilatesu, veste.«

Ulf je rekel, da si misli, da mora biti to zelo prijetno za vse, čeprav je škoda, kajne, da mora prihajati do take segregacije. »Kaj ni bolj naravno, da živimo skupaj – kot Italijani, ki imajo radi tri generacije pod isto streho, če je le mogoče.«

Gospa Högfors je premislila. »Res je,« je rekla. »In seveda imamo tudi Japonsko, kajne? Tudi oni ne gledajo skozi stare ljudi, kajne? Priklonijo se jim in zelo resno poslušajo, kaj imajo povedati. Spoštujejo modrost, veste.« Pomolčala je. »Ampak nisem vam hotela govoriti o tem, gospod Varg. Hotela sem vam povedati, kaj se je zgodilo v parku, ko sem zadnjič peljala Martina na sprehod. Hotela sem vam omeniti še istega dne, pa nisem.«

Ulf je pogledal Martina, ki je sedel na modri kitajski preprogi gospe Högfors in strmel vanj. Pes je imel rad preprogo, Ulf je to vedel, in gospa Högfors jo je začela velikodušno imenovati 'Martinova preproga'.

»Z Martinom sva uživala na sprehodu. Opazil je nekaj veveric in jih zelo prepričljivo pregnal – ampak humano, veste: Martin veveric nikoli zares ne ugrizne. Posvari jih, pa jo ucvrejo.«

Ulf se je nasmehnil. »Dober je v tem. Martina sem vedno imel za pacifista. Vem, da je za psa to nenavadno, a sem vedno menil, da ne mara nasilja.« Znova se je nasmehnil, ko ga je prešinila misel, da psi najbrž odražajo obnašanje lastnikov. Južnoameriški psi so morda malo razdražljivi, francoski psi

so izbirčni pri hrani; švicarski psi pa se nikoli ne vmešavajo v prepire drugih psov. Bi bilo tako teorijo mogoče kdaj preizkusiti? Psihologi se ukvarjajo z najrazličnejšimi čudnimi in čudovitimi raziskavami – gotovo obstaja kdo, ki bi lahko preučil prav to hipotezo, naj je slišati še tako absurdna.

»Martin je zelo dobrohoten pes,« je rekla gospa Högfors. »Glede tega imate prav. Kakorkoli, bila sva na najinem sprehodu in šla mimo dveh moških, sedečih na klopi. Videti sta bila popolnoma dostojna in nista počela nič drugega, kot da sta se pogovarjala na soncu. Ko pa sem prišla dovolj blizu, sem slišala, da govorita rusko. Ta jezik je nezgrešljiv – razen če govorijo kaj podobnega srbščini, ampak Srbe vedno spoznaš po obliki glave in ne bi rekla, da sta bila Srba.«

Ulf je vljudno poslušal.

»Torej, gospa Högfors – ta moška, ta Rusa ...«

Gospa Högfors je nadaljevala. »Nisem se kaj prida menila, samo to sem opazila, da sta Rusa. Nisem proti *vsem* Rusom, gospod Varg. Nisem ena tistih ljudi s predsodki. Ne bi hotela, da bi tako mislili.«

Ulf ji je zagotovil, da na kaj takega sploh ni pomislil.

»Ampak zanimivo je,« je nadaljevala, »ko sva se približala klopi – pot naju je vodila tja, veste –, se je Martin nasršil. Saj veste, kakšen je – dlaka na hrbtu se mu malo dvigne, kot pri tistih rodezijskih grebenarjih, ki jih včasih vidite. In potem je začel renčati. Ne glasno – samo tiho je renčal. Najbrž je bilo nekakšno svarilo.«

Pogledala je Ulfa, da bi ocenila njegov odziv. »Saj ne mislite, da si to domišljam, kaj?«

Ulf je zmajal z glavo. »Seveda ne, gospa Högfors.«

Zdaj je bil na vrsti izziv. »Zakaj mislite, da je to naredil, gospod Varg? Povejte mi, če mislite, da lahko pojasnite. Kajti Martin ju niti slučajno ni mogel slišati govoriti v tujem jeziku – njegova gluhoti mu to preprečuje, kajne? In zakaj se je potem nasršil in renčal? Naj vam povem, kaj si mislim: mislim, da ve. Psi vedo – čutijo stvari, ki jih mi ne moremo. Zaznajo občutke, vibracije – imenujte jih, kakor hočete –, ki jih mi ne opazimo.«

»In mislite, da je Martin zaznal nekaj nenavadnega?«

»Ja.«

Ulf se je zagledal v Martina, ki mu je vračal pogled in mlačno mahal z repom.

»Nisem prepričan, gospa Högfors,« je rekel Ulf. »Mogoče bi bilo, da se je ravnal po vas. Morda je začutil vašo sovražnost do ...«

Prekinila ga je. »Nisem sovražna do Rusov, gospod Varg. Previdna sem, kadar gre za Ruse, ker je za to dovolj razlogov. Previdna sem, ker Rusi nekaj naklepajo. To je vse. Docela sprejemam, da so nekateri Rusi popolnoma nedolžni ali vsaj takšni, da jih ne smemo vnaprej obsojati. Vendar ostaja dejstvo, da so Rusi vedno nekaj naklepali. Kot je Högfors rekel o švedsko-ruski vojni, nismo je začeli mi ...«

Ulf je zaprl oči. Ne. To preprosto ni bilo res in njegova duša, še vedno duša privrženega zagovornika resnice, se je uprla brezsrnamni potvorbi. Znova je odprl oči in videl, da gospa Högfors očitno pričakuje oporekanje.

»No, nismo je,« je rekla. »O tem je slišati vse mogoče obtožbe, toda večina jih je popolnoma absurdnih.«

Ulf je usmeril pogled v Martina. Pes je začutil človeško ne-strinjanje, kot ga psi lahko, vračal je pogled, najprej Ulfu in nato gospe Högfors. Zdelo se je, da ni gotov, komu naj verjame: pes v krdelu pričakuje kohezijo in takšna stvar ga vznemirja.

»Res mislim, da Rusi niso docela krivi tega dejanja, gospa Högfors,« je začel. »Ne smemo pozabiti na resnico, tudi če je zato Švedska videti manj popolna.« V tem je težava, je pomislil; tako zelo želimo biti popolni, da nas, ko odkrijemo, da nismo, mika pozabiti na dokaze. »Priznati moramo, da je bilo kar precej ljudi, ki so hoteli iti nad Ruse ...«

Ni mu bilo dovoljeno končati.

»Ne,« se je vmešala gospa Högfors. »Bojim, se, da se ne morem strinjati, gospod Varg. Res se ne morem.«

Martin je trznil. To mu ni ugajalo. Seveda ni mogel slišati malenkost povišanih glasov, lahko pa je zaznal spremembo v drži teles osrednjih osebnosti njegovega življenja. Tukaj je bil Ulf, njegov gospodar, tako rekoč njegov oče, in tukaj je bila gospa Högfors, njegova skrbnica, ženski pol njegovega življenja, ki jo je ljubil z brezpogojno vdanostjo, kakršne so zmožni samo psi. Skupaj sta bila ta človeka sonce, ki je grela njegov svet, in ko je Martin med njima zaznal neubranost, je pritajil glavo in čemerno strmel v točko na podu.

»Sprejeti morate, gospod Varg,« je pridigala gospa Högfors, »da so nas Rusi napadli na naši meji. Vdrli so.« Kratko je pomolčala, vendar ne dovolj dolgo, da bi imel Ulf priložnost za protiudarec. »Rusi so odlični, kadar gre za prestopanje meja drugih. Pokažite jim mejo, pa jo bodo prestopili. Pri njih je

to Pavlov refleks – in Pavlov, da boste vedeli, je bil Rus, se mi zdi.«

»Dajte no, gospa Högfors,« je ugovarjal Ulf. »Ne morete ...«

»Oh, lahko, gospod Varg. Lahko. Ne pozabiva Puumale, kjer so Rusi zadali prvi udarec. Leta 1788. Ne pozabiva tega sramotnega datuma.«

Ulf se je zasmel. »Oh, dajte no, gospa Högfors. Vsi vedo, da je bilo to uprizorjeno. Sploh niso bili Rusi – bili so Švedi, preoblečeni v Ruse, tako da bi imel kralj Gustav izgovor za vojno. In vsi vedo, da je hotel vojno, da bi odvrnil pozornost od svoje notranjepolitične nepriljubljenosti. Navaden *casus belli*, se vam ne zdi? In Gustav je bil samo človek ...« Če bi Gustava prikazal kot zelo podobnega drugim iz njegovega časa, bi gospa Högfors morda zavzela bolj nepristransko stališče do njegovih pomanjkljivosti.

Gospa Högfors je zmajala z glavo. »Rusom verjamete, da je bilo tako? Kljub dejstvu, da izrekajo tako grozne laži?«

Ulf je pogledal na uro. Bilo bi preprosteje, če bi se strinjal z gospo Högfors – če bi pomiril situacijo in ji rekel, da ima glede Rusov morda navsezadnje prav. Preteklost je bila preteklost, in zakaj bi človek v enaindvajsetem stoletju mlatil prazno slamo osemnajstega stoletja, ko pa je gotovo toliko bolj pomembnih stvari, o katerih bi se človek lahko pogovarjal? Zares ni bilo nobenega dvoma o hlinjenem napadu v Puumali. Švedi so nosili ruske uniforme, ki jih je posebej izdelal kostumski oddelek Švedske opere. Navsezadnje so bile šivilje opažene med šivanjem, in zakaj naj bi šivale ruske vojaške uniforme, ko pa takrat ni bilo na sporedu nobene opere, ki bi zahtevala taka oblačila?

»Tista zadeva z opero in uniformami,« je rekel. »Res jo je težko prezreti.«

Gospa Högfors o tem ni hotela slišati ničesar: ruska carica bi morala v tem kontekstu marsikaj pojasniti. »Katarina bo govorila o operi,« je siknila. »Sama je napisala vse tiste opere in ena med njimi, morda se boste spomnili, je bila zelo žaljiva do Gustava. Norčevala se je iz njega, in če to ni provokacija, potem ne vem, kaj je. Predstavljajte si, da nekdo napiše opero o vas, pa v njej niste videti ravno najbolje. Kdo bi zameril Gustavu, da je bil jezen? Jaz že ne.«

Ulf se je odločil. »Najbrž imate prav, gospa Högfors,« je rekel. »Vse skupaj je bilo obžalovanja vredno.«

Zdelo se mu je, da bi morala ta formula spraviti zadevo v predal – kamor je tudi sodila. Okoliščine so *bile* nesrečne, kakorkoli si že gledal nanje.

»Martin je gotovo utrujen,« je rekel Ulf. »Domov ga moram spraviti.«

»Zelo lep sprehod je imel,« je rekla gospa Högfors. »Vesel bo večerje. Dala sem mu enega njegovih piškotov, ni pa še dobil pravega obroka.«

Ulf se ji je zahvalil. Potipal je žep. Tisti povodec, ki ga je dobil iz ekonomata, je bil še vedno tam. Izvlekel ga je in ga pokazal Martinu, ki je oživel in začel migati z repom. Ulf je pomislil: povodec moram vrniti. Moram. Pa tisto masko za saaba tudi, ko sem že pri tem.